

anden Historie, som vi, der høre til Arbejdernes Samfund, skulde lære; det burde være Arbejdernes Historie, men den lærer vi ikke meget om i den Historiekrivning, som er den officielle. De, der i Tidernes Løb have arbejdet i Fredens Gerning, de, der have opbygget det, som de andre, jeg nævnte, maatte mange Gange have været med til at rive ned, de, som have øvet denne Gerning gennem Martusinder, de, paa hvis Skuldre vi staa, de, som, trods al Odelæggelse fra anden Side, have arbejdet paa at fremhjælpe den menneskelige Mands Snille, paa at underlægge sig Naturens Kræfter og bringe den til at arbejde i Menneskehedens Tjeneste — dem høre vi ikke meget til, og dog var det dem, der i Virkeligheden have sat Mærkepæle i Folkenes Historie. Jeg siger, at Haandværket har sin Historie. Haandværket har i Lavstiden sat sig saadanne Minder, som den faglærte Haandværker bør se tilbage paa med Opmærksomhed og Ærbødighed. Gennem det Mørke, som herstede i Middelalderen staa Lavforeningerne som noget, der bringer et Pust af Liv, Dygtighed og Kraft og Modstand mod det Regimente, som der var fra oven. Derfor siger jeg, at de, der have sluttet denne Betænkning med at komme her og sige til enhver, uden Hensyn til, om han har noget som helst Kendskab til det Fag, som Indenrigsministeren finder paa at give ham Næringsret til at udøve: Du skal være Mester lige saa vel som vi ere det — de, siger jeg, profanere det, vi have faaet overleveret i Haandværket fra Fortiden. Nu kunne de maatte sige, at det er underlig Tale, at jeg som ellers ikke til andre Tider vil være med til at sætte Skranker mellem Befolkningen, vil staa her og tale om det overlevede. Men jeg siger: Lige saa sikkert som Udviklingen har slettet Sporene fra Lavstiden, har Sløffet Grænserne mellem Arbejderne, og lige saa sikkert som mit principale Standpunkt er det, at jeg regner Arbejdsmanden og Mesteren lige højt, naar de udføre samfundsnyttigt Arbejde, lige saa sikkert paa staar jeg som faglært Haandværker, at den Betegnelse, som i Virkeligheden i sin Tid betød noget for Haandværket som Bevis paa Dygtighed, som ikke er en tom Titel ligesom Statsraadtitelen eller andet, som man kan heste til et Navn, men som betød noget, fordi den var erhvervet ved ihærdigt Arbejde, Dygtighed og Kendskab til sit Fag, skulle vi ikke kaste i Grams til enhver, hvem Indenrigsministeren finder for godt at kalde Mester i Faget. Dersom der skulde rejse sig, siger jeg, ved Siden af denne Paragraf, en

symbolfult Betegnelse af, hvor vidt denne Kommission er naaet, idet den har bukket for Kapitalen, saa burde det være et Mindesmærke, der kom til at se omtrent saaledes ud: En Haandværker i sin Haandværksdragt, der paa Knæ rækker den sejrbevidste Kapitalist Mesterkronen, sætter den paa hans Hoved, og i Kapitalistens Haand et prangende Skilt, hvorpaa der med forgyldte Bogstaver staar indridset: Mester! Det kunde være et passende Monument som Vidnesbyrd om det, denne Kommission mener at have udrettet til Fordel for det faglærte Haandværk.

Jeg mener altsaa ikke, at Kommissionen har udrettet noget, som kan gavne, af Betydning, i de Forslag, den her har fremført, og det ganske naturligt, fordi de have undladt at røre ved det, som jeg i Begyndelsen af mine Udtalelser sagde, at de særlig skulde røre ved, nemlig det fundamentale, det, som man egentlig burde røre ved, og som det i det mindste for mig kommer an paa. Og det er ikke at vende tilbage til de gamle Tilstande, som vare i Lavstiden, Uvang, Indskrænkninger, Skranker for Erhvervet. Nej, det, det kommer an paa for mig, er at anerkende det, som i Virkeligheden bestaar i Nutiden og udvikle det videre til Fordel for hele Befolkningen. Det kan ikke nytte, at nogen vil tænke paa at benegte, at Storindustrien har sine økonomiske Fordele fremfor Smaaindustrien; det se vi paa alle de Omraader, hvorhen vi kaste vort Blik. Vi se Landmændene forene sig paa Andelsbævnets Omraade for derigennem at tilvinde sig Fordelene af den fulde Produktion. Vi se Storindustrien sammenslyde sine Kapitaler for derigennem at bringe det mest mulige ud af Produktionen. Man kan ikke paavise noget Punkt, hvor Smaadriften vil kunne konkurrere med Stordriften; men utallige ere de Beviser, som kunne fremføres paa, at Stordriften har økonomiske Fordele. Derfor vilde det være samfundsmæssigt forkert at gaa bort fra den. Men det, det kommer an paa, er, at Stordriften bliver bibeholdt, men bibeholdt paa paa en saadan Maade, at Udbyttet kommer hele Befolkningen til gode, og det er det, det Parti, hvortil jeg hører, arbejder for. Den samfundsmæssige Drift skulle vi naa hen til, ikke den privatkapitalistiske, saaledes som Tilfældet er nu. Derfor haaber jeg, at deres Antal, som ikke ville være med til at erkende, at Kampen mellem den store og lille Kapital vil vedblive at bestaa, saa længe det menneskelige Samfund arbejder, maa vokse, at der stadig vil blive flere, som kunne indse, at dette langt fra behøves, at dette langt fra er samfundsførmålsfjendtligt, men at vi